

oportunizem nastopanja. To se nam je seveda zametilo.

Obrnimo se drugam. V Goriskem mestu je naš 10.000 Slovencev, — a značaj zastopstva mesta je laško. Na tem pravnem vidimo krivičnost klerikalnega zastopstva, kaj pa, če bi bilo celo mestno enonarodno, ali bi to ne bila krivica proti onemu razredu, ki ga tvorimo po pretežni večini sedaj mi? A to je le mišljeno omenjeno, v ilustracijo, da mora napredna načeloma energično zahtevati uvedbo demokratske splošne in enake volilne pravice v vse žstope, brez vseli karij, (tako v dež. zborni, mestne in občinske zastope). Goriški Slovenci bi se mogli razvijati čisto drugače, če bi imeli kak vpliv na mestno upravo in na upravo važne korporacije, trgovskoobratne zbornice. To je realen predmet narodnega boja, prej pa narodnega dela. Organizacija! Ta vidimo pomen prosvetnega in političnega dela med gorškimi Slovenci, pomen organiziranega posredovanja pri nakupovanju in prodajanju hiš in zemljišč v mestu, pomen narodnega katastra, pomen trgovsko-obratnega društva, trgovsko-obratne kreditne zadrage. Vse to je treba vzeti v pretres, preračunati vse moči, ki jih imamo, poslužiti se vsih dovoljenih in mogočih upravnih sredstev in paziti, da se ne ponove na nasprotni strani nerednosti, skrbeti, da se rešimo denarne krize, do katere so privedle razmere in čas. — skratka, treba je centra: za organizirano pripravljane raskoka na trho laško trdnjavo. Nasprotnik je v notranjosti slab, njegova organizacija gnala, razjeda ga klikovstvo, — zrcala, kaj ne smemo biti mi! Prilika je dana, in če stori mestna inteligenca svojo dolžnost, če se spremeni iz statista v akterja, — bi bilo mogoče po dolgem naskakovanju streti nasprotni fanatizem in si priboriti ravnopravnost. A ne smemo pozabiti, da smo dolžni k skupnemu nastopu tembolj, čim bolj odločno povdarjamo svoja napredna načela. Ta opomin naj velja zlasti onim, ki se ne zmenijo za tiho organizacijsko delo »Združenega narodnega odbora« in neklih drugih sotrudnikov v prej naznačeni smeri.

Vsem onim, ki si žele napredka v novem letu, zlasti onim, ki ga hočejo v novem letu pospešiti, in onim, ki jim prepričanje ni na prodaj: Veselo 1912!

K.

Dobro računale!

In prav izvolile so one gospodinjje, ki uporabljajo kot pridelek za kavo v svojem gospodinjstvu

»pravega Francka: s kavnim mlinčkom« iz zagrebške tovarne. — Kakovost »pravega Francka:« se je mnoga desetletja kot najbolj ugajajoča, njegova izdatnost kot najkrepkejša izkazala.

Družba sv. Cirila in Metoda.

Za družbo sv. C. in M. je zložilo starešinstvo Podgorske občine po dovršeni starešinstveni seji K. 48. Svota je izročena podružnici družbe sv. C. in M. v Podgori.

Domače vesti.

NAZNANILO NAŠIM ODJEMALCEM. — Razmere nas silijo, da moramo zahtevati večjo točnost v plačevanju. Kjerkoli odpremo knjige, povsod so zapisani po manjših vsotah težki tisočaki, ki nam jih dolgujejo naši gg. odjemalci. Bodi tiskarna, založnik, založba knjig, »Soča«, »Primorec«, »Veda«, obe trgovini, povsod mogoči dolžniki, — in vsi skupaj nam dolgujejo toliko, da bi se naša podjetja vse drugače gibal, ako bi odjemalci v red plačevali! Vsakdo misli: »E kaj ta svotica, že počakajo! Saj ne utemim! Ze plačam o prihili!« Ali nikdo menda ne pomisli, da ni sam, ki tako modruje, in tako raste število v stotih in tisočih in med njimi je le majhen odstotek takti, ki bi zares s težavo odročili dolžno vsoto! — Ogromna večina bi lahko v najlepšem redu plačevala! Kaka dobrotica bi to bila za naša podjetja!

Zato apelujemo danes v tej obliki na vse naše gg. odjemalce, naj bi vsakdo, kdor kaj dolguje, v najrajšem času plačal svoj dolg. Izvrši le svoje dolžnost, a nam tako jako olajša položaj!

Posiljavte na upanje moramo omejiti. Posebno — DRUŠTVOM! Ta novi odbor čisto neče pripoznati starejših dolgov, do plačila ne mogoče priti, — kaj storiti? Najbolje je: društva oddajati blago le proti gotovemu plačilu, in to kočemo uvesti.

Dogaja se tudi vsek hip, da docela neznanu osebo naročajo po dopisnicah knjige, tiskovine in razne blago. — Brez plačila naprej se maramo več izvrševati takih naročil, niti po povzetju ne! Dosedanje skušnje so nas prisilile, da moramo spreminiti načrt poslovanja.

Prosimo dobre prijatelje in znance, da nam gredo na roko in nam omogočijo, da polagoma pridujemo tudi vse gg. odjemalce na točnost in red, ki sta podlaga zdravemu napredku.

»Goriška tiskarna«

A. Gabršček.

Goriški deželni zbor bo sklican na dan 11. t. m. Zgodilo se je tako, kakor je bil povedal g. Gabršček v svojem članku »Kaj bo z deželnim zborom?« Sklenjena je kravja kupčija med vlado in Šusteršičevci. V soboto v Trstu pri namestništvu menda še niso nič vedeli, kaj in kako, ali v nedeljo je bil nekdo iz Gorice pozvan v Trst radi sklicanja deželnega zbora, ki začne zborovati, kakor rečeno, dne 11. t. m. Stojimo na oržje pred zanimivimi dogodki!

Kranjski deželni glavar pl. Šuklje je odstopil. Šuklje je bil naprednjak, na stara leta pa je vstopil v klerikalno stranko, postal je deželni glavar, kot tak je dobil plemstvo. Klerikalci so ga znali izrabljati po svoje in dejanski deželni glavar je bil dr. Lampe. Vršil se je skrivni boj med klerikalno stranko in Šukljatom, ker ni hotel vedno parirati ter se je branil sedaj z vso močjo proti klerikalni nakani: razveljaviti mandata naprednih poslancev Reiserja in Ribnikarja. Poročila ni hotel djati na dnevni red seje dež. zbora. Po tej seji je odstopil ...

Po Gregorčičevem vzorcu so hoteli kranjski klerikalci razveljaviti dva mandata napredne stranke. Šuklje kot dež. glavar, zaupnik kroje, se je branil namravane politične lopovščine in tudi radi tega odstopil. Kako pa je delal Pajer?!

Naslednik Šukljetu utegne biti poslanec Povše ali pa celo sam Šusteršič!

»Slovenska Čitalnica v Gorici«. — Še enkrat se opozarja na sestanek prijateljev francoščine in italijanščine, ki bo v »Čitalnici« 4. t. m. ob 6. uri. Prosi se, da bi se ta vest razširila v prijateljskih krogih. Tečajji so namenjeni vsem, tudi nečlanom.

»Kažipot po Goriskem in Gradiščanskem«, izredna priloga »Soče«, izide v drugi polovici januarja t. l.

»Jutro«, neodvisen političen dnevnik, se je preselilo iz »Učit. Tiskarne« v Ljubljani v Trst. Tiska se v tiskarni Dolenc (Fr. Polič); urednik je Milan Plut. V prvi številki iz Trsta pripoveduje g. Plut, da mu je »Učit. Tiskarna« vsilila v redakcijo »mladine«, ki so uprizorili potem znano kampanjo proti dvema voditeljema narodno-napredne stranke in ki bi pri tej priliki gotovo razbili narodno-napredno stranko — škodovali so ji takointako dosti — ko bi imeli v naprednem občinstvu kolikaj zaslobe. Plut pravi, da se je upiral, potem odločno zavržal rokopise vsiljenih mladinskih sotrudnikov, ali predsednik »Učit. Tiskarne« Luka Jelenc mu je poslal pismo, v katerem mu je žugal, da ustavi takoj tiskanje »Jutra«, ako ne priobči vsega, kar izroči Ribnikar ... »Jutro« pravi, da s preselitvijo v Trst ne zasleduje kakih posebnih namenov, ampak pregnala ga je v Trst »Učit. Tiskarna«!

»Dan«, neodvisen političen dnevnik. V »Učit. Tiskarni« v Ljubljani je začel izhajati nov neodvisen političen dnevnik »Dan«. Oblika, tisk, kot pri prejšnjem »Jutru«. Za odgovornega urednika je podpisal škostavec R. Korene, šefredakter je A. Ribnikar. »Dan« pravi: »V Ljubljani je nehalo izhajati »Jutro«. Je pa nujno potreba, da dobi Ljubljana svoj jutranji list, ki naj bo točen, stvaren in smotren po svoji vsebini. Izdajamo neodvisen političen dnevnik »Dan«, ki naj odgovarja potrebi, nastali med širšimi sloji. Poglej, naj zanimanje za javna prasanja, ki se je poja-

vilo vsled demokratiziranja naprednih in narodnih idej po celem Slovenskem ...

Beležimo, da je pri nas rekel te dni marsikdo: Cemu toliko »neodvisnih« listov.

Volitev župana v Kožbanj se je imela vršiti pred kratko dne 23. decembra m. l., ali je ostala brezuspešna, ker so nekateri starešine obstruirali. Tem starešinam, 6 po številu, je c. kr. okrajno glavarstvo nakazilo kazen vsakemu po 50 K. — K drugi volitvi dne 30. m. m. so prišli starešine polnoštevilno. Županom je izvoljen dosedanj župan Anton Molar. Podžupani so: Martin Kabaj, Anton Štakola, Erzetič Franc in Kristjan Mavrič.

Avancament bivših enoletnih prostovoljcev ob novem letu. — Od nekdanjih prostovoljcev je avanciralo za kadete 4146 aspirantov, za praporščake 2661 kadetov in za poročnike 2143 praporščakov.

Gospodična Janova, igralka v slovenskem tržaškem gledališču, je nastopila v Ljubljani v deželnem gledališču. Pela je ulogo Juliette v Leharjevi opereti »Grof Luksemburški«. Žeta je polno priznanja.

Jubilejne slavnosti Narodne čitalnice v Ljubljani. Narodna čitalnica je oni temelj, iz katerega izhajajo naša najmenitnejša kulturna društva: Glasbena Matica, Dramatično društvo in Sokolska organizacija. Umestno je torej, da ravno ta tri društva v glavnem sodelujejo pri slavnostnem vspredu. Spored je naslednji:

V petek, 5. jan., zvečer se vrši v deželnem gledališču slavnostna predstava. Ista obsega Smetanovo ouverturo k operi »Libuša«, prolog, alegorično sliko, izbrane vaje telovadk ženskega telovadnega društva v Ljubljani, operno predstavo in moderno slovensko dramatsko noviteto.

Dne 6. jan. ob 11. dopoldne v veliki dvorani Nar. doma slavnostno zborovanje. Tega se vdeleže številna društva; spored obsega pozdravni govor, nastop moškega zbora »Glasbene Matice« in slavnostni govor g. P. viteza Grasselli-ja. Ob 5. popoldne istega dne se vrši sokolska telovadna produkcija v sokolski dvorani. Poleg težkih orodnih vaj se izvajajo tudi proste vaje, med njimi one za II. vsokolski zlet l. 1913. v Ljubljani. Pri prostih vajah nastopijo tudi Sokolice. Zvečer ob 8. zvečer otvori jubilejni čitalnični ples plesno sezijo. Vrši se seveda v veliki dvorani Narod. Doma v stranski prostorih pa bo skrbjeno za izbran buffet. Za nepesalce bodo mize tudi v maji tvorani, kjer bo na razpolago drug buffet. Pri plesu sodeluje polnoštevilni orkester Slov. Filharmonije. Svirala bode v znani eskaktnosti samo priznana moderne plesne kompozicije. Vstopnina za ples za osebo 3 K, za 3 osebe 8 K, za štiri 10 K. — Dijaške vstopnice 1 K 50 vin. Vstopnice ima v predprodaji gospa Šešarkova v Šelenburgovi ulici v Ljubljani.

Tombola v korist podpornih zakladov N. D. O. v Trstu. — Dne 28. 12. 1911 ob 7¹/₂ uri zbrana komisija je konstatirala, da je srečka št. 200 zadela činkvino s številkami 19, 15, 25, 30, 31.

Lastniku srečke g. Ivanu Levičar, stanujočemu v ul. Montfort 4, se je izplačal dobiček v znesku 150 K, odbivši 20% finančne takse, torej v čistem iznosu 120 K. Na to so bile izžrebane sledeče številke: 59, 70, 72, 35, 69, 51, 44, 62, 61, 60.

Do sedaj izžrebane številke so torej po vrsti sledeče: 31, 15, 19, 43, 21, 17, 25, 30, 66, 59, 70, 72, 35, 69, 51, 44, 62, 61, 60. — Lastniki sreček, ki so zadele s temi številkami tombolo, morajo to naznaniti pisмено predsedniku odseka tombole, g. Dr. Franu Brnčiču, ul. Nuova 13. II. najdalje do četrta dne 4. januarja 1912, ali pa ustmeno komisiji, ki se zbere v četrtek dne 4. januarja 1912 ob 7. uri in pol zvečer v prostorih NDO. ul. Sv. Frančiška Asiškega 2. II.

Na pozneje došle prijave se odsek, z ozirom na svoječasno izdano navodilo, ne bo oziral.

Za klerikalno časopisje se tepejo sedaj po deželi razni duhovniki. Po mnogih krajih so bile pridige, v katerih se je rotilo vernike, da morajo naročiti le »krščanske« liste; če naročijo napredne, bodo Ferdamani in vrženi v peklenski ogenj. — No, navzlic vsej taki gonji, najbrže ukazani iz nadškofije, naprednega časopisja ne zatro. — Somišljeniki, naprednjaki, širite toliko bolj naše napredne liste!

Analfabet in mežnar v gorškem okrajnem šolskem svetu. — Župan z An-

hovega Veluščak, ki je izvoljen v gorški okrajni šolski svet, je analfabet. V tem šolskem svetu je pa tudi mežnar iz St. Petra. Torej v znamenju anafabeta in mežnarja se je vršil boj klerikalcev za gorški okrajni šolski svet in v tem znamenju so tudi zmagali! — Nadškof je poslal v okrajni šolski svet črniškega dekana Murovca.

Pa že prav ničesar se ne more verjeti klerikalnim listom! — »Slovenec« je priobčil iz Gorice brzojavko, in sicer v številki takoj po Božičnih praznikih, da se je izvršil na Sveti gori v praznične ulom ter je bila cerkev okradena. — Poročevallec »Slovenca« v Gorici je katoliški mož. Soditi je bilo torej, da je obveščen s Svete gore o tatvini ter jo je hitro sporočil »Slovencu«. To vest smo beležili tudi mi, češ, tako goreč katoliški list kot je »Slovenec«, bo že imel pravo informacijo. Ali izkazalo se je, da je bil zopet nارفarban. Na Svetigori ni bilo nobene tatvine! Če ima tudi v drugih slovenskih deželah tako dobre informatorje kakor v Gorici — ja, kaj pa je potem sploh resničnega v »Slovencu«? Torej prav ničesar se ne more verjeti katoliškim listom. Sama laž se jih drži; posebno pa zna farbat. steber gorških »ušivcev«!

»Veliki Jadran«, občni slovenski koledar za leto 1912., je izšel v založbi Josipa Gorenjca. Odkrito rečeno, koledar v veliki osmerki, v tako krasni opremi, z zanimivo, obenem praktično vsebino za 1'20 K, to je za naše razmere nenavadno. Takoj na prvi strani najdemo lepo vspele slike naših slovenskih in hrvatskih državnih poslancev Primorske in kratek ter jedrnat pozdrav prof. Ilesiča. Koledar hoče biti pred vsem praktičen, zato je vsakemu mescu dodeljen prostor za beležke in sicer za vsak dan posebej, česar ne najdemo pri nobenem drugem slovenskem koledarju. Nato sledi praktični del, kakor n. pr. kolekovne lestvice, poštno določbe, obrestna tabela, na katero prav posebno opozarjamo in drugo. Zanimivo je tudi poglavje o naših denarnih zavodih.

V leposlovnem delu so zastopane povesti Dostojevskega, Lermontova, Marka Twaina in originalna črtica Marice Gregorčičeve. Zanimiv je tudi spis o Napoleonu. Knjigo krasni več izborno uspehli, na finem svetlem papirju tiskanih slik.

Skratka, koledar s svojo zanimivo in bogato vsebino se priporoča sam; zato ne bo nikomu žal, ako si ga nabavi. Cena je skrajno nizka in znaša K 1'20. Dobiva se v knjigarni J. Gorenjca in drugih slovenskih knjigarnah.

Silvestrovo v Trgovskem Domu. — Udeležba na Silvestrov večer v Trg. d. je bila naravnost krasna. Po deveti uri je nastopil moški zbor Sl. Bračnega in podp. društva ter zapel dve pesmi, kateri je sprejelo občinstvo z živo pohvalo. Nastopili so potem 4 Indijanci, ki so proizvajali pray dobro razne telovadne točke. Kuplet g. Škrabarja je na sploh ugajal. Uprizorjena je bila tudi neka »bunka«. Dva dečka iz naraščaja in en Sokol so proizvajali »vratolomne vaje«; občinstvo je živahno aplavdiralo. Sledil je komičen prizor, jako zabaven. Polnočni plemen govori je govoril br. dr. Irgolič. Po govoru se je prikazala slika Sokolskega bratstva. Zabava je bila ves čas jako prijetna.

Tatvine. — Nekemu Petru Koleka (?) v ulici Orzoni v Gorici je ukradel neznan tat dve obleki in bankovec za 50 K. Are tirali so na Rojicah 5 ciganov ter jih odgnali v zapore. Za praznike so kradli košiči, jajca, drva, sploh, kar so dobili.

»Chantecler« v Gorici. — V tukajšnjem gledališču bodo predstavljali 4. t. m. sloveče Rostandovo delo »Chantecler«.

Grad Miramar je od 1. jan. t. l. dalje zatvorjen za občinstvo; otvorjen ostane park. Zopetna otvoritev gradu se naznani po listih.

Listnica uredništva: G. odjemalcu v mestu: V številki v četrtek!

Dr. Josip Vošnjak.

(Dalje.)

Iz »Spominov« I. dela navajamo še to-le:

Ustavne osnovne pravice.

Leto 1867. dasi nam je rodilo nesrečni dualizem, nam je na drugi strani utrdilo ustavne pravice. Državni zbor, ki je pridno zboroval, je sklenil zakon o pravici

združevanja in shodov. Decembra je bil ta zakon potrjen in mi Slovenci smo se ga takoj poslužili ter 1. 1868. začeli sklicevati tabore (o teh pozneje).

Tudi imenitni člen XIX. ustave se je tačas sklenil in ko bi Čelni bili v državnem zboru, bi se temu splošnemu členu lahko dodale natančnejše določbe, ker Nemci tačas še niso bili tako brezobzirni in fanatični, kakor so postali po zmagi nad Francozi.

Cela nova ustava je bila sankcionirana decembra in velja še dandanes kot decembrska ustava. Kaka temeljita izprememba pa je nemogoča, ker je za tako po Šmerlingovi prvotni določbi treba navzočnosti treh četrti vseh poslancev in večine dveh tretjin navzočnih. Edini imenitni izpremembi sta bili vpeljava direktnih volitev za državni bor 1. 1873 in tako zvana četrta kurija 1. 1900.

Ko je ta ustava stopila v življenje, sestavilo se je novo ministerstvo, tako zvano meščansko. (Bürgerministerium) s knezom Adolfom Auerspergom na čelu, drugi ministri: so bili Taaffe, Qiskra, Herbst, Plener, Brestl, Berger.

Etnografska razstava v Moskvi.

Imeniten dogodek v tem letu 1867. je bila ta razstava, ki se je mesca maja slovesno otvorila. Njen namen je bil, da se slovanski narodi med seboj spoznajo po svojih telesnih in duševnih lastnostih. Čelni, ki so bili silno ogorčeni po Beustovem pritisku, so se poprijeli te prilike, da demonstrirajo v vseslovanskem smislu. Odpejala se je mnogoštevilna deputacija, na čelu ji Palacki in Rieger, kateri so se pridružili zastopniki srbski in hrvaški, kot slovanski reprezentanti pa koroški župnik Matija Majar, ki je tudi poslal nekatere predmete na razstavo, med temi celo posteljo z vso opravo, kakor je navadna v Ziljski dolini, in dva Ljubljancana, meščan Ivan Vilhar in koncipient Hudec.

Veliko senzacijo po vsej Evropi je vzbudil slovesni in navdušeni sprejem slovanskih gostov na ruskih tleh, posebno slavnosna avdienca, v kateri je car Aleksander II. sprejel v Carskem Selu slovanske potnike. Pričujoči so bili carica in carjevi otroci. Car je rekel Čehom: »Posebno cenimo prikladamo temu, da vidimo tukaj vas.« K vsem obrnjen pa je izgovoril te za tisti čas res velepomembne besede: »Bodite mi srčno pozdravljeni. Veselim se zelo, da vidim svoje rodne brate tukaj na slovanski rodni zemlji.«

Potem so se predstavljali državnemu ministru Gerčakovu, ki je dejal: »Nasledniki moji bodo branili slovanske interese, kakor jaz.« Pri pojedini v dvorjanskem domu pa se je učni minister Tolstoj izrazil: »Enota Slovanov je utemeljena na krvi, duhu in vedi. Slava veliki bodočnosti, katero božja previdnost pripravlja Slovanom.«

Tudi v Moskvi je bil sprejem veličasten in navdušen. Poudarjala se je slovanska vzajemnost in s slava- in uraklici so bili povsod pozdravljeni slovanski gostje.

Ta vseslovanska demonstracija je dobro došla Nemcem, da so črnili Slovane kot izdajice Avstrije in Beust je imel od slej še prostejše roke, pritiskati na steno avstrijske Slovane.

(Pride še.)

Trgovsko-obrtno in gospodarsko vesti.

Čebelarji shod v Rihembergu.

Kakor je bilo svoječasno objavljeno, se je vršil na praznik sv. Štefana čebelarji shod, ki je bil prv. dobro obiskan; udeležilo se ga je namreč nad 35 čebelarjev, iz raznih krajev Vipavske doline in s Krasa.

Shod je sklical g. Vidmar Franc, absolvent čebelarstva tečaja na dunajski čebelarji šoli in čebelar v Rihembergu, na željo čebelarjev zbranih 10. pr. m. istotam.

Ob 3. popoldne otvori sklicatelj shod, pozdravi navzoče in se zahvali na povojni udeležbi. Na to pozove navzoče, da si izvole predsednika shoda; katerim je bil enoglasno izvoljen g. Ostrouška Alojzij, župan in čebelar v Gabrovici, kateri se zahvali za izkazano mu čast ter da besedo gosp. Vidmarju, ki začne na to predavati o čebelarstvu. Govoril je najprej o čebelarstvu sploh. Razložil razne vrste panjev, s premakljivim delom, ter ob enem teme-

lito razkazal dve vrsti panjev in sicer Dzierzonovi-Lranjski panječ in zboljšani Albertijev-Znideršičev panje; lastnega dela. Dalje je omenil tudi nekaj o umetnem satovju, v čebelnjaku in njega legi itd.

Nato je povzel besedo g. Janko Vodopivec, nadučitelj in čebelarji strokovnjak v Kamniah. Poročal je najprej o brezdačnem sladkorju za pitanje čebel in tozačevni akciji od strani Goriškega kmet. društva. Dalje o umetnem satovju; pri tem, je priporočal — vsled lastne izkušnje — prilepljati v okvirje le umetne začete; ne pa celih medsten. Govoril je tudi o čebelnem ropanju, ki se je letos tako pogosto dogajalo, in vzrokih ter sredstvih zoper isto.

Opisal je tudi impregniranje panjev. Pojašnjeval vzroke čebelnih boleznih; posebno grižo itd.

Konečno se je nabrato na predlog g. Metlikoviča Vinkota iz Komna precejšnje število udov za slov. čebelarji društvo v Ljubljani in sklenilo, ustanoviti čebelarji podružnico istega v Rihembergu, katere dolžnost bi bila varovati koristi svojih udov, izposlovati podpore za nabavo čeb. orodja, panjev i. dr., katero bi se potem odstopalo udom brezplačno, ali proti mali odškodnini v uporabo. Z ozirom na to se je izvolil pripravljalni odbor; predsednik je Vidmar Franc; tajniške in blagajniške posle je prevzel začasno pa predlagatelj sam. Ako bi še kdo želel pristopiti k društvu, naj se pismeno ali ustno obrne do poslednjih, ki mu bodeda drage volje dala potrebnih pojasnil.

Politični pregled.

O Aerialnem govoru v delegacijah pišejo italijanski listi jako pohvalno. Pravijo, da Aerial je vodil zadnja leta politiko zvezne države z odobrovalno lojalnostjo nasproti Italiji. Njemu se je zahvaliti, tako pravi list »Vita«, da so se razmere med obema zboljšale v primeri s prejšnjimi časi. Omenjajo zlasti njegove besede: da mir med Turčijo in Italijo je v interesu Evrope. »Tribuna« povdarja, da Aerialova izvajanja so nov dokaz za jednake cilje in namene Avstro-Ogrske gledé Balkana, ki so tvorili glavni del njegovega govora.

Turški kabinet je podal demisijo. Morda pa bo Said paša zopet imenovan velikim vezirjem.

Češke šole na Dunaju. — Dne 30. pr. m. je bila razglašena rzsodba upravne sodnije gledé znane zatvoritve šol Komenskega v III. dunajskem okraju. Upravna sodnija je češki pritožbi ugodila ter proglasila zatvoritev šol za nepostavno.

Proti jezuitom. — Seveda ne v Avstriji, ampak na Bavarskem je minister za uk in bogočastje izdal ukaz za najstrožje nadziranje jezuitov; prepoveduje jim javne propovedi in eksercicije v javnih cerkvah. — Jezuitska družba nevarna družba! Si cum Jesuitis, à Jesu itis! — V Avstriji še počno, kar hočejo!

Revolucija na Kitajskem. — Splošna proklamacija kitajske republike bo sledila najbrže v kratkem. Mongolska se je odcepila od Kitajske ter se proglasila za samostojno državo. Za vladarja Mongolske je proglašen nadduhovnik Budistov Kutuhita.

Vojna med Turčijo in Italijo.

Italijansko poročilo o bojih pri Bir Tabrosu.

Michele Vaina poroča pismeno »Avantiju«: Arabski »izdajalci« so naše čete po noči zavedli v puščavi; tako je bilo možno, da smo pri Bir-Tabrosu bili nenadoma napadeni, ter da smo izgubili najmanj 200 mož, med temi 50 mrtvih. Od arabskih izdajalcev so bili štirje obešeni.

Razne vesti.

Vlada v Tunisu je izgnala 243 Tripolitancev, ki so se udeležili nemirov zadnje čase v Tunisu. — V taborišču pri Ain-Zari so našli ostanke starorimskega kopaljšča z dragocennimi mozaičnimi stenami. Italijanska vlada odpravi turški denar v Tripolisu. — O bojih ni nobenih poročil.

Razne vesti.

Lobanja kneza Aleksandra Karagjorgjeviča so našli na pokopališču pri St. Marxu. Komisija je konstatirala, da najdena lobanja je res ona Aleksandra Karagjorgjeviča.

Zastrupljanje v prenočišču ubogih v Berlinu. — V tem prenočišču ubogih so zadnje dneve kar nakrat umirali ljudje. Mislijo se je, da so zastrupljeni po ribah, katere so užili, ali sedaj mislijo, da je zastrupljanje pripisovati neki alkoholni pijači. Tri žganjarne so točile metilični alkohol. Te žganjarne je oblast zaprla. Obolelo je v zadnjih dneh v prenočišču za znaki zastrupljenja 143 oseb, umrlo jih je 71.

Menih Mačoh pred sodnijo. — Iz Varšave poročajo, da pride znani morilec menih Mačoh in sokrivci pred sodnijo radi znanih čenstohovskih dogodkov meseca januarja. Umevno, da vlada za razpravo veliko zanimanje.

Zrakoplovna tekma preko Atlantskega oceana. — Sklenjeno je, da se priredi v tekočem letu mednarodna tekma zrakoplovov preko Atlantskega oceana. Udeleži se te tekme več najznanejših zrakoplovcev.

Na lovu obstreljen. — Iz Novegamesta na Kranjskem poročajo, da je bil na lovu nevarno obstreljen vpokojeni deželnosodni svetnik pl. Langer.

Strašna nesreča v norišnici Macarata. — Iz Rima poročajo, da se je pripetila v norišnici Macarata strašna nesreča. Bil je vihar, ki je podrl ob zidu norišnice naprave električnega toka. Žice so padle na vrt. Dva umobolna, ki sta bila na vrtu, sta jih vzdignila pa sta ostala mrtva. Prihiteli so trije drugi, ki so tudi obležali mrtvi. Ravnatelj zavoda je videl 3 ljudi na tleh, hitel gledat, kaj je, se dotaknil žic ter padel mrtev na tla. Dva čuvaja, ki sta trgala potem trupla od žic, sta težko telesno poškodovana.

Nesreča na morju. — Angleška jadrnica »Mam« se je potopila pri Revalu, kakor poročajo iz Petrograda. Od 25 marjarjev se je rešil samo eden.

Tovarno zažgal. — Iz Liberca na Češkem poročajo, da so štrajkujoči delavci zažgali predilnico tvrdke Liebig & C. Škoda je velikanska.

Zrakoplovci so ponesrečili lansko leto 194; in sicer na Francoskem 38, v Nemčiji in v Ameriki po 15, na Angleškem 12, v Italiji 8, na Raskem 5, v Avstriji 2 in v drugih deželah 9. V 97 slučajih je bila ena sama oseba v zrakoplovu, v 7 slučajih je imel aviatik gosta s seboj. V biplanih je bilo 57 nesreč, v monoplanih 40.

Dne 9. jan. lani je ponesrečil v Belgradu naš rojak Rusjan.

Zrakoplovstvo v avstrijski armadi. — Avstrijska armada ima sedaj 3 zračne ladje, nekaj aeroplanov in 10 oficirjev-aviatikov. Nemčija ima 9 zračnih ladij, okoli 20 aeroplanov in 50 oficirjev-aviatikov. Na Francoskem je 120 oficirjev-aviatikov; aeroplanov imajo okoli 70.

Volkovi so ga napadli. — V okolici Prenja v Bosni so napadli volkovi enega kmeta, ko je šel iz Udbrva v Belopolje. Ko je bil na samem, so skočili proti njemu trije volkovi. Preganjal jih je s kamenjem. Ogibali so se ali niso ga zapustili. Ko se je zmračilo, je zlezel kmet na skalo in tam je ostal v mrazu celo noč. Zjutraj sta dva volkova odšla, ali tretji je ostal. Kmet je metal nanj kamenje, slednjič se opogumil in šel dalje, preganjaje volka s kamenjem. Prišla sta do nekih poletnih kolib na Tisovickih kmet se je skrtil v tako kolibo ter tam prenočil. Volk ga je čakal. Tretji dan je zopet kamenjal volka in končno sam ni vedel več kako je došel v Jablanico, kjer je legel v posteljo bolan duševno in telesno.

Književnost.

II. letnik »Vede«. — Treba je bilo mnogo poguma, da se je ustvaril med Slovenci revijalen časopis, kakršen je »Veda«.

V koliko so se nade, s katerimi smo pred letom poslali »Vedo« v svet, uresničile, v koliko se je ta smeli poizkus posrečil, nočemo preiskovati. Moremo pa trditi, da si je »Veda« priborila tekoni prvega leta pripadajoče mesto v slovenski literaturi. Bodrilni glasovi slovenskega in slovanskega časopisja pričajo, da je treba vztrajati na potu, ki ga je »Veda« ubrala. Ni dvoma, da je »Veda« potreben čimtelj slovenskega kulturnega življenja, da pomenja lep korak naprej.

Po prestanih začetnih težavah je smoter »Vede«, še intenzivneje, povsem objektivno in nepristransko proučevati socialne in kulturne pojave slovenskega miljea. Treba je aktualne dogodke razmotravati pod teoretskim vidikom, treba je doseči aktualnost znanstvene revije in spraviti teorijo v ozko zvezo s prakso.

Prehodna doba, kakršna je današnja, še ni ustvarila take znanstvene in kulturne kritike, kakršna je prvi predpogoj diferenciranejšemu duševnemu življenju. Ena glavnih nalog »Vede« bodi gojiti resnobno znanstveno kritiko.

Probleme slovanskega Juga je smatrati za najvažnejše in najaktualnejše. »Veda« je pač poklicana, da posebno pažno posveča južnoslovanskim zadevam, ki jih naj hrvaški in srbski pisatelji razjasnjujejo slovenski intelligenci.

Prirodoslovne vede zavzemajo gotovo najodličnejše mesto v modernem življenju. Posvečati je torej njim, kakor tudi zdravstvu, socialni in rasni higieni posebno pažno.

Narodno gospodarstvo, vir blagostanja, je znanstvena stroka, ki jo Slovenci dosledno zanemarjajo, in vendar je na primer vprašanje izseljevanja za nas medoglednega narodnega pomena. Ravnotako zaslužujejo več pažnje vse druge stroke, ki jih razumemo pod geslom socialne politike in socialnega vprašanja. V poštev prihajajo poleg problema izseljevanja tudi oni obljudenja in notranje kolonizacije. Vsem tem problemom se moramo približati s pomočjo statistike, da lažje preiščemo in spoznamo plino in oseko v valovanju naroda doma in na tujem.

Stoječ na kulturnem vidiku mora »Veda« beležiti vsak splošno kulturni pojav. Zato ji je naloga gojiti skrbno literarno in umetniško kritiko ter vestno ocenjevati vse, kar se pojavlja na literarnem trgu. Tudi eseji kulturno-zgodovinske vsebine morajo v »Vedi« zavzemati častno mesto. Dobre bibliografije in pregledov južno-slovanskih in zapadno-evropskih revij ne sme pogrešati časopis, kakršen je »Veda«.

»Veda« bode prinašala točne referate narodno-gospodarske vsebine; referate bode o socialni in občinski politiki, o državnem socializmu, industriji, prometu, obrti in poljedelstvu. Kakor doslej se bode zanimala za javno pravo in upravno politiko. Filozofski referati bodo uvajali v novodobno vprašanje psihologije, logike in etike. Kulturna poročila bodo obsegala referate o razvoju slovenske literature, vpodabljaljoče umetnosti, godbe in gledališča.

Na Slovenskem je mnogo zdravih, neizčrpanih, pa razbitih duševnih sil. Smoter »Vede« je smatrati le za skromen začetek večjega, vsem izobražencem pristopnega, aktualnega dela v bližnji bodočnosti.

»Veda«.

Upr. društvo »Vede« je: Gorica, Primorsko. Gosposka ulica 7.

Cena: Celo leto 8 K, za dilake 5 K, posamezni zvezki 1 K 70 vin.

Dr. Ant. Breclj

uljudno naznanja, da sprejema odslej od 10—11 zjutraj in od 3—4 pop. na svojem stanovanju v Gosposki ulici (V. G. Carducci) št. 4.

